

23.11.2022

Ärende/20

§ 301

Ledamoten Aino Tuominens motion om ett pilotprojekt med fotgängardominerade områden kring skolor

HEL 2022-005412 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade motionen som slutbehandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Suvi Rämö, tf. stadssekreterare, telefon: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Aino Tuomisen aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Aino Tuominen och 25 andra ledamöter föreslår i sin motion att staden utreder trafikbegränsningar på gatorna kring skolor där man antingen förbjuder genomfart för biltrafik eller begränsar körhastigheterna. Trafikbegränsningarna föreslås först införas som ett pilotprojekt vid några lämpliga skolor.

De mål för säkerhet för fotgängare och på skolvägen som nämns i motionen samt de föreslagna åtgärderna främjas av åtgärderna i Helsingfors program för att främja gångtrafik, godkänt av stadsstyrelsen i mars 2022, och Programmet för utveckling av trafiksäkerheten 2022–2026.

Som en del av projektet Partnership for Healthy Cities har Helsingfors även prövat på att omvandla en gata i närheten av grundskolan Suutarinkylän peruskoulu till en gårdsgata. Syftet med projektet vid Suutarinkylän peruskoulu var att utarbeta en verksamhetsmodell för att göra det säkrare och mer lockande att ta sig till skolan till fots eller med cykel genom ändringar i skolans gårdsområde och närmiljö. Konkreta åtgärder var att Lidmalmsvägen omvandlades till gårdsgata och att man

lade ut planteringar och bänkar längs den. Det hämtades "skär" i trä till skolgården för att inspirera till rörelse och lekar och man gjorde gatumålningar på gården tillsammans med eleverna. Det lades också ut fler ramlåsbara cykelställningar på gården.

Verksamhetsmodellen kan kopieras i alla skolor i Helsingfors. Den ger skolorna frihet att tillämpa metoderna i modellen som de finner bäst, men dock så att åtgärderna stöder stadens mål att öka antalet skolresor till fots eller med cykel. Projektets slutrapport (på finska) kan läsas på <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/liikennejakartat/pyoraily/PHC-loppuraportti.pdf>.

Det krävs samarbete mellan sektorerna och allokering av resurser för att förankra verksamhetsmodellen i alla skolor i Helsingfors. Införandet av modellen främjades även i beredningen av Helsingfors välfärdsplan 2022–2025 för främjande av välfärd och hälsa (HYTE – Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen). Vilka ansvarsparterna blir och vilka åtgärder som vidtas preciseras under slutet av år 2022.

Bland annat följande åtgärder ingår i programmet för att främja gångtrafik: att utarbeta en anvisning för planering av gångtrafik, att fastställa en hierarki för gångnätverket samt försök med gångmiljöer. I dessa åtgärder kan skolornas närmiljöer beaktas som utgångsdata och verksamhetsmiljö.

I programmet för utveckling av trafiksäkerheten 2022–2026 föreslås att säkerheten i trafikarrangemangen vid skolor och på skolvägar granskas. Särskilt skulle man då granska arrangemangen för följetrafik, skolornas logistikarrangemang och hur trafikarrangemangen på skolgårdarna anknyter till gatunätet samt minska trafikmängderna och sänka körhastigheterna på lokalgator i närheten av skolorna. I huvudnätet granskas säkerheten vid övergångsställen i närheten. Med denna åtgärd undersöks hur säkra de skolvägar är som inte granskas i regionala trafiksäkerhetsutredningar. En annan relevant åtgärd går ut på att utarbeta regionala planer för att lugna trafiken. Där granskas möjligheten att lugna trafiken områdesvis i stället för på enskilda gator. Metoderna för att lugna trafiken riktas till det lokala nätverket. I dem ingår åtgärder för att sänka körhastigheten och minska genomfarten och trafikmängderna. Dessutom ska principerna för att lugna trafiken i olika områden och på olika gator uppdateras. En tredje relevant åtgärd handlar om regionala utredningar av trafiksäkerhet, där bland annat trafiksäkerheten i skolornas närmiljö granskas.

Möjligheten att öka antalet gångområden och begränsa genomfartstrafiken granskas skilt för varje skola. Om skolan ligger vid en tomtgata är

23.11.2022

Ärende/20

möjligheterna att begränsa mängden biltrafik och körhastigheterna goda. Om skolan däremot ligger direkt vid en livligt trafikerad huvudgata, är det ofta inte ändamålsenligt att leda genomfartstrafiken till en annan del av gatunätet. Då går det inte att införa ett gångområde på huvudgatan vid skolan. I sådana fall finns det dock andra sätt att säkerställa att det är säkert att gå över gatorna, till exempel att vid behov sänka körhastigheterna punktvis. Det är även möjligt att övervaka körhastigheterna med automatisk kameraövervakning. Utöver infrastrukturåtgärder kan även kampanjer och information användas för att minska på följetrafiken i skolornas närmiljö i samarbete med stadens sektorer samt andra aktörer, till exempel Trafikskyddet och Helsingfors trafiksäkerhetsförening.

Stadsmiljönämnden och fostrans- och utbildningsnämnden har gett utlåtanden i ärendet.

Fostrans- och utbildningsnämnden understöder att gatunäten i skolornas närmiljö utvecklas enligt motionen i samarbete mellan sektorerna. Nämnden understryker att åtgärdernas totala kostnadseffekter bör utredas. För att verksamhetsmodellen ska kunna utvidgas måste också försöksplatserna följas upp och användarnas erfarenheter höras. Nämnden understöder att ett försök i enlighet med motionen utreds i samarbete med stadsmiljösektorn för de tre områden som staden anser vara lämpligast. Utredningen görs som en fortsatt åtgärd för att utreda kostnaderna.

Stadsmiljönämnden understöder att man i samarbete med fostrans- och utbildningssektorn inrättar gångområden i skolornas närmiljö, till att börja med kring skolor med de bästa förutsättningarna för detta.

Svaret på motionen stämmer överens med utlåtandena.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter (gäller de fullmäktigemotioner som lämnades in senast 30.4.2022).

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Suvi Rämö, tf. stadssekreterare, telefon: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Aino Tuomisen aloite

Sökande av ändring

23.11.2022

Ärende/20

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 07.11.2022 § 767

HEL 2022-005412 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 06.09.2022 § 219

HEL 2022-005412 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon liitteenä olevasta Aino Tuomisen valtuustoaloitteesta kävelyalueista koulujen ympärille:

Aloitteessa ehdotetaan, että Helsingin kaupunki selvittää kouluja ympäröiville kaduille liikennerajoituksia, joilla joko kielletään autoliikenteeltä läpiajo tai rajoitetaan nopeuksia. Aloitteen mukaan mainituilla rajoituksilla olisi myönteisiä vaikutuksia pyörällä ja kävellen saapuvien oppilaiden turvallisuuden sekä välituntipihan viihtyisyyden kannalta. Asiaa voitaisiin aloitteen mukaan mahdollisesti selvittää pilottikohteiden avulla.

Kaupunginhallitus on huhtikuussa 2018 hyväksynyt periaatteet nopeusrajoitusten määrittämiseksi Helsingissä (Kaupunkiympäristön julkaisu: Nopeusrajoitusten määrittämisen periaatteet Helsingissä). Raportin mukaan koulujen läheisillä kaduilla voidaan käyttää muuta katu alhaisempaa nopeusrajoitusta, joka on tällöin 30 km/h. Lisäksi lasten turvallisuuden huomioimista koulujen läheisyydessä ohjataan liikenne-merkein Lapsia-varoituserkillä.

Kaupunkiympäristön toimialan liikenne- ja katusuunnittelu vastaa katu-
jen suunnittelusta. Liikenneturvallisuus on liikennesuunnittelun keskei-
nen lähtökohta. Vastuu noudatettavien periaatteiden päivittämisestä
sekä uusista liikenneturvallisuuteen tähtäävistä ohjelmista on kaupun-
kiympäristön toimialalla, jolla on asiantuntemusta arvioida kokonaisval-
taisesti liikennesuunnitteluratkaisuja liikenteen turvallisuuden ja sujuvu-
uden kannalta sekä nähdä kehittämistarpeet. Kaupunginhallituksen
maaliskuussa 2022 hyväksymässä Liikenneturvallisuuden kehittämisoh-
jelmassa vuosille 2022-2026 on esitetty koulujen liikennejärjestelyjen
turvallisuuteen tähtääviä toimenpiteitä, jotka liittyvät mm. saattoliiken-
teeseen ja lähikatuihin.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeiset periaatteet koulujen
fyysisten ympäristöjen suhteen ovat turvallisuus, terveellisyys ja toi-
mivuus. Fyysiset ympäristöt käsittävät sekä itse koulurakennuksen että
sen lähiympäristön, kuten koulun pihan. Sekä kevyen liikenteen että
huolto- ja jätöliikenteen turvallisten ratkaisujen sekä viihtyisyyden tulee
olla olennaisimmat lähtökohdat koulurakennuksen lähiympäristön su-
unnittelussa, mikä koskee sekä olemassa olevia kouluja että uudiskoh-
teita.

Koulutonttien kaavoituksessa ja kouluhankkeiden suunnittelussa kas-
vatuksen ja koulutuksen toimiala tekee yhteistyötä kaupunkiympäristön
toimialan kanssa alkaen asemakaavoituksesta annettavista lausunnois-
ta varsinaisen rakennuksen ja sen pihan suunnitteluun. Koulu- ja pä-
iväkotihankkeissa käyttäjiä osallistetaan pihan ja huoltoyhteyksien su-
unnitteluun. Liikenneturvallisuuden kokonaisuuden keskeinen asiantun-
temus on kuitenkin kaupunkiympäristön toimialalla.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta painottaa, että liikennesuunnittelussa
oppilaiden turvallinen liikkuminen koulujen lähiympäristössä tulee olla
keskeinen lähtökohta jatkossakin. Kasvatuksen ja koulutuksen toimia-
lan yksiköissä käyttökokemuksen perusteella havaitut liikenneturvalli-
suushaasteet tulee huomioida ja käyttäjiä tulee kuulla koulujen lähialu-
eita suunniteltaessa.

Helsingin kaupunkistrategian tavoitteena on kevyen liikenteen olosuh-
teiden parantaminen. Olosuhteiden kehittämistarve nousee esiin myös
koulujen henkilöstön taholta saadussa palautteessa, jonka mukaan au-
tolla tapahtuva saattoliikenne on usein liikenneturvallisuusriski kevyttä
liikennettä käyttäville oppilaille. Helsingissä kadun muuttamista pihaka-
duksi koulun yhteydessä on pilotoitu Suutarinkylän peruskoulun kohdal-
la osana Partnership for Healthy Cities –hanketta. Hankkeesta on laa-
dittu loppuraportti ja kaupunkiympäristön toimialan mukaan pilotilla luo-
tu toimintamalli on sovellettavissa myös muihin kouluihin.

23.11.2022

Ärende/20

Katutilan hyödyntämistä piha-alueena kasvatuksen ja koulutuksen tilojen yhteydessä on käsitelty aiemmin valtuustoaloitteen lausunnossa (kasvatus- ja koulutuslautakunta 3.3.2020, §46). Lausunnossaan kasvatus- ja koulutuslautakunta totesi tuolloin, että vastuu tämäntyyppisestä selvitystyöstä on kaupunginkanslialla tai kaupunkiympäristön toimialalla, jonka toimintaan katualueiden ja tonttien kehittäminen kuuluu. Pihakatutyypisten ratkaisujen kustannusten ei tule kohdistua kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

Kävelyalueiden suunnittelulle ja toteuttamiselle koulujen yhteyteen ei ole varattu erillistä kustannuspaikkaa talousarvioehdotuksessa. Lautakunta korostaa, että mahdollisten pihakatuhankkeiden kustannusten suuruus tulee selvittää ja sisällyttää ne kaupunkiympäristön toimialan katuhankkeiden talousarvioon.

Kaupunkiympäristölautakunta on lausunnossaan aloitteesta kannattanut (kaupunkiympäristölautakunta 21.6.2022, §396) kävelyalueita koulujen lähiympäristöön siten, että valmistelu ja kohteiden valinta tehdään yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa. Kaupunkiympäristölautakunta totesi lausunnossaan, että liikenteen rauhoittamiseen liittyvät ratkaisut tarkoittavat yleensä investointitarpeita, jotka selviävät tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa koulujen lähiympäristön katualueiden kehittämistä aloitteen mukaisesti toimialojen yhteistyönä. Lautakunta korostaa, että toimenpiteiden kustannusvaikutukset tulee selvittää kokonaisvaltaisesti. Toimintamallin laajentaminen vaatii myös toteutettujen kohteiden seurantaa ja käyttäjien kokemusten kuulemistä. Lautakunta kannattaa aloitteen mukaisen kokeilun selvittämistä yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa kolmella kaupungin sopivimmaksi katsomalla alueella kustannusten selvittämisen jatkotoimenpiteenä.

Käsittely

06.09.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Ozan Yanar: 12. kappaleen ensimmäisen lauseen jälkeen: "Lautakunta kannattaa aloitteen mukaisen kokeilun selvittämistä yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa kolmella kaupungin sopivimmaksi katsomalla alueella kustannusten selvittämisen jatkotoimenpiteenä."

Kannattaja: Petra Malin

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Ozan Yanarin ehdotuksen yksimielisesti.

23.11.2022

Ärende/20

23.08.2022 Pöydälle

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Ulla Manninen, projektiarkkitehti, puhelin: 310 22493
ulla.k.manninen(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 21.06.2022 § 396

HEL 2022-005412 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupunki osallistui vuosina 2020–2021 Partnership for Healthy Cities -hankkeeseen. Bloomberg Philanthropies -säätiön tukemaan Partnership for Healthy Cities -verkostoon kuuluu maailmanlaajuisesti 70 kaupunkia ja se toimii yhteistyössä Maailman terveysjärjestö WHO:n sekä terveysjärjestö Vital Strategiesin kanssa. Suutarinkylän peruskoulu valittiin pilottikouluksi hankkeeseen.

Pilottihankkeessa lapsille annettiin mahdollisuus osallistua kouluympäristön muutoksien suunnitteluun. Suutarinkylän peruskoululla Töyrynummentie muutettiin pihakaduksi ja sen varrelle tuotiin istutuksia ja penkkejä. Koulun pihaan tuotiin liikkumiseen ja leikkeihin kannustavia puisia ”luotoja” ja koululaisten kanssa pihaan toteutettiin katu- maalauksia. Lisäksi runkolukittavia pyörätelineitä tuotiin lisää.

Suutarinkylän peruskoululla toteutetussa pilottihankkeessa tavoitteena oli muodostaa toimintamalli, jolla saadaan lisättyä kävellen ja pyörällä tehtyjen koulumatkojen houkuttelevuutta ja turvallisuutta muokkaamalla koulun piha-aluetta ja lähiympäristöä. Luotu toimintamalli on monistettavissa kaikissa Helsingin kouluissa. Se antaa kouluille vapauden soveltaa mallissa esitettyjä toimenpiteitä parhaaksi katsomallaan tavalla, kunhan ne tukevat kaupungin tavoitteita lisätä kävellen ja pyörällä tehtyjen koulumatkojen määrää. Hankkeen loppuraportti on saatavissa osoitteessa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/liikenneja-kartat/pyoraily/PHC-loppuraportti.pdf>.

Toimintamallin jalkauttaminen Helsingin kaikkiin kouluihin vaatii monen kaupungin toimialan välistä yhteistyötä ja resurssien kohdistamista. Toimintamallin jalkauttamista ollaan parhaillaan miettimässä Helsingin hy-

vinvointisuunnitelman (HYTE) päivittämisen yhteydessä. Vastuutahojen ja toimenpiteen määrittely tarkentuu loppuvuoden 2022 aikana.

Muita kävelyn ja koulumatkojen turvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä on esitetty muun muassa Kävelyn edistämishjelmassa ja Liikenneturvallisuuden kehittämissuunnitelmassa vuosille 2022–2026. Ohjelmat hyväksyttiin kaupunginhallituksessa maaliskuussa 2022. Kävelyn edistämishjelmassa on määritelty toimenpiteiksi muun muassa kävelyn suunniteluohjeen laatiminen, jalankulkuverkoston hierarkian määrittäminen ja kävely-ympäristön kokeilut. Näissä toimenpiteissä voidaan huomioida koulujen ympäristöt yhtenä lähtötietona ja toimintaympäristönä.

Liikenneturvallisuuden kehittämissuunnitelmassa vuosille 2022–2026 on esitetty toimenpiteenä ”Koulujen ja koulureittien liikennejärjestelyjen turvallisuustarkastelut”, joissa tarkastellaan erityisesti saattoliikennejärjestelyjä, koulujen logistiikan järjestelyjä ja koulujen pihojen liikennejärjestelyjen kytkeytymistä katuverkkoon sekä rauhoitetaan koulujen lähellä olevien paikalliskatujen liikennemääriä ja ajonopeuksia. Pääverkolla tarkastetaan läheisten kadunylitysten turvallisuus. Toimenpiteessä tutkitaan alueellisten liikenneturvallisuusselvitysten tarkastelun ulkopuolelle jäävien koulureittien turvallisuutta. Toinen asiaan liittyvä toimenpide on ”Alueelliset liikenteen rauhoittamissuunnitelmat”, joissa tarkastellaan liikenteen rauhoittamista alueittain yksittäisten katujen sijaan. Rauhoittamiskeinot kohdentuvat paikallisverkkoon, ja niihin sisältyvät ajonopeuksien hidastamistoimenpiteet, läpiajon hillitseminen ja liikennemäärien vähentäminen. Lisäksi päivitetään liikenteen rauhoittamisen periaatteet erilaisilla alueilla ja kaduilla (aiemmat vuodelta 2009). Kolmas asiaan liittyvä toimenpide on ”Alueelliset liikenneturvallisuusselvitykset”, joissa koulujen lähiympäristöjen liikenneturvallisuus on yksi tarkasteltava aihekokonaisuus.

Yhdessä näillä edellä mainituilla toimenpiteillä huomioidaan ja toteutetaan aloitteessa esitetyt toimenpide-ehdotukset. Kävelyalueiden lisääminen ja läpiajoliikenteen rajoittaminen pitää tarkastella kunkin koulun kohdalla erikseen. Mikäli koulu sijaitsee tonttikadun varrella, ovat mahdollisuudet rajoittaa autoliikenteen määrää ja ajonopeuksia hyvät. Jos koulu sijaitsee suoraan vilkkaan pääkadun varrella, läpiajoliikennettä ei usein ole tarkoituksenmukaista ohjata muulle katuverkolle eikä kävelyalueen lisääminen ole tällöin mahdollista pääkadulle koulun kohdalle. Tällöin voidaan kuitenkin varmistaa kadunylitysten turvallisuus muilla tavoin ja esimerkiksi tarvittaessa alentaa nopeusrajoitusta pistemäisesti. Lisäksi on mahdollista valvoa ajonopeuksia automaattisella kameravalvonnalla. Liikenteen rauhoittamiseen liittyvät ratkaisut tarkoittavat yleensä investointitarpeita, jotka selviävät tarkemman suunnittelun yhteydessä. Saattoliikennettä koulujen lähiympäristössä voidaan vähentää infrastruktuuriin liittyvien toimenpiteiden lisäksi myös kampanjo-

23.11.2022

Ärende/20

innilla ja tiedottamalla, joista ovat vastuussa kaupungin eri toimialat yhdessä muiden toimijoiden, kuten Liikenneturvan ja Helsingin liikenneturvallisuusyhdistyksen kanssa.

Lautakunta kannatti, että yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa valmisteltaisiin kävelyalueita koulujen lähiympäristöön, aloittaen kohteista joissa tähän on parhaat edellytykset

Käsittely

21.06.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Otso Kivekäs: Lautakunta kannattaa, että yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa valmisteltaisiin kävelyalueita koulujen lähiympäristöön, aloittaen kohteista joissa tähän on parhaat edellytykset

Kannattaja: Mia Haglund

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Otso Kivekkään vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

14.06.2022 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Jussi Yli-Seppälä, liikenneinsinööri: 31037054
jussi.yliseppala(a)hel.fi